

A szexuális rendszer működése kérdőív magyar változata (SSFS)

Meskó Norbert* és Óry Fanni

Pszichológia Intézet, Pécsi Tudományegyetem, Magyarország

EREDETI KÖZLEMÉNY

Beérkezett: 2022. május 26. • Átdolgozott kézirat érkezett: 2023. január 16. • Elfogadva: 2023. január 20.

© 2023 A szerző(k)

Elméleti háttér: Bowlby (1982/1969) a viselkedési rendszereket univerzális, veleszületett motivációs rendszereknek írja le, amelyek a természetes szelekcióval alakultak ki, és túlélési és/vagy szaporodási esélyeket növelő konkrét evolúciós célokat szolgálnak. Az emberi elme számos viselkedési rendszert foglal magában, amelyek ösztönös viselkedést közvetítenek olyan funkcionálisan elkülönülő területeken, mint a kötődés, a gondoskodás, a szexualitás. Az ember párválasztási pszichológiáját e megközelítés szerint a szexuális viselkedésért felelős különálló viselkedési rendszer irányítja. *A kutatás célja:* A Sexual System Functioning Scale (Szexuális Rendszer Működése Kérdőív, SSFS; Birnbaum és mtsai., 2014) magyar változatának pszichometriai elemzése és validálása. *Módszer:* 297 fő (170 nő, 127 férfi, átlagéletkor: 29,1 év; SD = 9,34 év) töltötte ki online kérdőívcsomagunkat (Szexuális Rendszer Működése Kérdőív, SSFS; Közvetlen Kapcsolatok Élményei Kérdőív rövid változata ECR-S, Kötődési Stílus Kérdőív, ASQ-H; *Miért Szexelnek Az Emberek? kérdőív rövid változata, YSEX?-HSF*). *Eredmények:* Eredményeink azt mutatják, hogy a mérőeszköz magyar nyelven is jól működik. Az eredeti verzióban meghatározott faktorstruktúra enyhe változtatással alkalmazható a magyar verzióban is. Az SSFS által mért szexuális Hiperaktivizáció pozitív együttjárást mutat az ASQ-H által mért Kapcsolatok fontossága, Ambivalencia és Önérvényesítés faktorokkal, de negatívan korrelál a Biztonsággal, továbbá pozitívan korrelál a YSEX?-HSF Személyes célok elérése és a Szex mint megküzdés faktorokkal és az ECR-S által mért Szorongás és Elküldés faktorokkal is. Az SSFS által mért szexuális Deaktiváció pozitív együttjárást mutat az ASQ-H által mért Kapcsolatok fontossága és Ambivalencia faktorokkal, de negatívan korrelál a Biztonsággal, és sem a szexuális motivációval, sem a közeli kapcsolati élményekkel nem mutat értelmezhető erősségű együttjárást. *Következtetések:* Az SSFS megbízható eszköz a magyar nyelvű kutatásokban. A kötődési rendszer és a szexuális rendszer működése részleges átfedést mutatnak egymással, ugyanakkor mivel mindkettőt külön motivációs rendszerek irányítják, ezért funkcionálisan elkülönülnek egymástól.

KULCSSZAVAK

szexuális rendszer működése, magyar változat, kérdőív-validálás

* Levelező szerző. E-mail: mesko.norbert@pte.hu

ELMÉLETI HÁTTER

A szexualitás a párkapcsolatok egyik rendkívül fontos aspektusa, különösen a kapcsolat korai időszakában, mivel lehetőséget ad a partnerek egymáshoz való intenzív érzelmi kötődésének kialakulására (Gillath, Mikulincer, Birnbaum és Shaver, 2008). Bár az életkor előrehaladtával általában egyre több szexuális nehézséggel kell szembenézni, a fiatal felnőttek sem mentesek bizonyos szexuális problémáktól (Udokang és Udom, 2022). A házaspárok szexuális nehézsége a válások egyik leggyakoribb oka (De Graaf és Kalmijn, 2006), amely tény pszichológiai szempontból kifejezett figyelmet érdemel. A felnőttkori kötődélmélet (Hazan és Shaver, 1987) releváns elméleti keretet biztosít a szerelmi és szexuális kapcsolatok alapjául szolgáló dinamika megértéséhez. Számos tanulmány mutatott ki összefüggéseket a kötődési bizonytalanság (szorongás és elkerülés) és a felnőttkori szexuális működés között, de ezen összefüggések háttérben álló mechanizmusokról viszonylag kevés magyarázat szól (Brassard, Dupuy, Bergeron és Shaver, 2015). Ezért különösen fontos lehet a bizonytalan kötődés és a szexuális problémák közötti kapcsolat alaposabb feltérképezése. A szexuális problémákat ebben a kutatásban a szexuális rendszer működése keretében tárgyaljuk, amely a Bowlby (1982) által leírt viselkedési rendszerek része. Mielőtt áttekintenénk a viselkedési rendszerek megközelítését, röviden kitérünk a humán párzás pszichológiájának egyik meghatározó evolúciós elméletére.

Párzási preferenciák evolúciós alapjai

Bár a „párasz” kifejezés a magyar nyelvben meglehetősen furcsán hat a humán pszichológiai folyamatok leírására, az angol „mating” általánosan elterjedt az evolúciós pszichológiában (pl. Buss, 2007; Schmitt, 2005). Nehéz olyan magyar szakmai gyűjtőszót találni, amely képes önmagában kifejezni azt az összetett folyamatot, amelyet a párasz jelent. Hiszen ez magában foglalja például a potenciális partnerrel kapcsolatos preferenciákat, a párválasztást, az udvarlási taktikákat, a párórzést, a féltékenységet, a riválisok elhessegetését, a más partnerének „elhalászását”, a szexuális stratégiákat és számos olyan folyamatot, amely a két nem szexuális közösülésében csúcson sodor ki. E potenciálisan gazdag jelentéstartalom ellenére a köznyelvben a „párasz” kifejezést mégis az állatok kopulációjára használjuk. (Az Arcanum Adatbázis Kiadó által üzemeltetett online *Magyar értelmező szótár* szerint a „pászik” igével kifejezett cselekvés az állatok közösülése, más szóval párosodása.) Valószínűleg ezért is idegenkedünk attól, hogy humán szexualitással összefüggő folyamatokat címkézzünk vele. Mindezzel együtt javasoljuk a „párasz” kifejezés bevezetését az emberi párválasztás, párkapcsolatok, szexualitás pszichológiájának szak-kifejezései közé. Meggyőződésünk, hogy nyelvünk rugalmasan változó rendszere elbíra a „párasz” kifejezés jelentésbővítését. A magyar nyelvű tudományos pszichológiában már több mint 30 éve jelen van az evolúciós paradigma (pl. Bereczkei és Topál, 2021; Meskó, Gyuris, Putz, Kocsor és Bereczkei, 2022), amely megfelelően erős szakmai háttérrel biztosíthat ahhoz, hogy újabb terminus technicust honosítsunk meg.

A párzási preferenciák evolúciós kutatásának egyik meghatározó – ha nem a legjelentősebb – metaelmélete a szülői ráfordítás elmélete (Trivers, 1972). Az elmélet szerint a szexuális szelekció eltérő szelekciós nyomást gyakorolt a hímekekre és a nőstényekre, ez pedig nemenként eltérő szülői ráfordítást eredményezett az evolúciós múltban. Mivel az utód létrehozásához minimálisan elégséges szülői energiabefektetés bizonyos fajok (pl. az emlősök, köztük az ember) esetében meglehetősen eltérő lehet a nemek között (pl. terhesség, szoptatás), ezért az elmélet szerint a nők, mint

a nagyobb befektetésű nem, szelektívebbek lesznek a párválasztásban. Továbbá, mivel a férfiak eltérő mértékben hajlandóak erőforrásokat fordítani utódaikra, a nők hosszú távú párválasztási preferenciáinak a szülői képességekre kell összpontosítaniuk, és nem csak a „jó géneket” jelző, vonzóknak tartott fizikai tulajdonságokra (Trivers, 1972). A férfiak mint az alacsonyabb ráfordítást mutató nem, feltehetően kevésbé szelektívek, mint a nők, és hajlamosabbak arra, hogy rövid távú (azaz alacsony befektetésű), több partnerrel való kapcsolatokat keressenek. Ráadásul a férfiak nőkkel kapcsolatos preferenciáinak elsősorban a fizikai vonzerőre kell összpontosítaniuk (Buss és Schmitt, 1993, 2019). Ezeket az elméletből származó predikciókat később számos tanulmány alátámasztotta (pl. Buss, 2006; Conroy-Beam és mtsai, 2019; Walter és mtsai, 2020, 2021).

A szülői ráfordítás elméletének térhódítása ahhoz vezetett, hogy az evolúciós pszichológusok kutatók többnyire a populáció egészére és a szexspecifikus párválasztási preferenciákra fókuszáltak kutatásokat végeztek. Amikor a nemen belüli egyéni különbségeket figyelembe vették, azokat általában olyan adaptív variációknak tekintették, amelyek különböző környezetekben, körülmények között és párválasztási kontextusokban maximalizálják az evolúciós rátermettséget (pl. Buss és Schmitt, 1993, 2019). Az evolúciós rátermettség (fitness) azt jelenti, hogy egy adott genotípus – más genotípusokhoz képest – mennyire alkalmas arra, hogy utódokat hagyjon a következő generációban, tehát ez a kifejezés a túlélési és a szaporodási sikerre vonatkozik. Bár a párválasztási stratégiák egyes egyéni különbségei az adaptív variációknak tudhatók be, az individuumok személyes történetüket és interperszonális elvárásaikat tükröző, tanult diszpozíciókat is mutathatnak. Ezek a diszpozíciók a gének átörökítésével kapcsolatos célok helyett olyan pszichológiai célokat szolgálhatnak, mint a magas önbecsülés fenntartása és a bizonytalanságok enyhítése (Birnbau, Weisberg és Simpson, 2011). A viselkedési rendszerekre vonatkozó megközelítés figyelembe veszi az ilyen egyéni különbségeket.

A viselkedési rendszerek megközelítése

Bowlby (1973) az etológiából kölcsönözte a viselkedési rendszer fogalmát, amikor egy átfogó elméletet dolgozott ki az emberi viselkedés megértéséhez. A viselkedési rendszer egy olyan, a fajra jellemző neurális program, amely az egyén viselkedését úgy szervezi, hogy az növelje a túlélési és a szaporodási siker valószínűségét. Minden viselkedési rendszer egy adott cél köré szerveződik (pl. a biztonságérzet elérése, támogatás nyújtása egy rászoruló másiknak, vagy a szexuális partner elérése; Bowlby, 1980). Minden viselkedési rendszer magában foglal egy sor egymással felcserélhető, funkcionálisan egyenértékű viselkedést, amelyek a rendszer elsődleges stratégiáját alkotják a cél eléréséhez (pl. a közelség keresése, a másik személy szükségleteinek empátikus megértése). Az ilyen viselkedések automatikusan aktiválódnak vagy kiváltódnak olyan ingerek vagy helyzetek hatására, amelyek egy adott célt kiemelkedővé tesznek (pl. hangos vagy szokatlan zajok, amelyek veszélyt jeleznek; Bowlby, 1982/1969). A viselkedéseket más ingerek vagy eredmények deaktiválják vagy megszüntetik, amelyek a kívánt cél elérését jelzik. Minden viselkedési rendszer magában foglalja a cél elérését elősegítő kognitív műveleteket és a más rendszerekkel való gerjesztő és gátló neurológiai kapcsolatokat is (Mikulincer és Shaver, 2019).

Bowlby (1973) elképzelése szerint bár a viselkedési rendszerek veleszületettek, az élettapasztalatok különböző módon alakítják a rendszerek paramétereit és stratégiáit. Ezek a külső hatások pedig szisztematikus egyéni különbségeket hoznak létre. Bowlby (1982/1969) szerint egy-egy ilyen tapasztalat maradványa mentális reprezentációként működik tovább az egyénben. Tehát az

énről és másokról alkotott munkamodellek formájában tárolódnak, amelyek hatással vannak arra, hogy a viselkedési rendszer céljának elérésére milyen jövőbeli kísérleteket tesz majd az egyén. Az ismételt használata során a modellek automatikussá válnak. A fejlődés során pedig a munkamodellek fontos forrásai lesznek annak, hogy a viselkedési rendszer a személyen belül folytonosságot képezve működhessen.

A kötődési viselkedési rendszer. Bowlby (1982/1969) szerint a kötődési rendszer biológiai funkciója az, hogy megvédje a személyt (különösen csecsemő- és gyermekkorban, de az élet során később is) a veszélyektől azáltal, hogy biztosítja számára a szerető és támogató személyek (kötődési figurák) közelségét. Ennek a rendszernek a közvetlen célja a védelem vagy biztonság szubjektív érzésének elérése, ami általában be is fejezi a rendszer aktiválódását (Bowlby, 1973). A biztonság elérésének célja akkor válik hangsúlyossá, amikor fenyegetésekkel vagy veszélyekkel találkozunk, ami arra készíti a fenyegetett személyt, hogy a kötődési figurák tényleges vagy szimbolikus közelségét keresse (Bowlby, 1980). Csecsemőkorban a kötődési rendszer aktiválása a testi és pszichológiai közelség iránti igény és vágy nonverbális kifejezéseit is jelenti (Ainsworth, Blehar, Waters és Wall, 1978). De magában foglalja a tényleges közelség helyreállítására és fenntartására irányuló megfigyelhető viselkedést is. A kötődésemélet felnőttkori kapcsolatokra való kiterjesztése szerint a kötődési rendszer felnőttkori aktiválódása során a támogató kötődési figurák megnyugtató mentális reprezentációit keressük (Mikulincer és Shaver, 2016).

A támogató kötődési figurákkal való interakciók során felépül egy belső kötődési biztonságérzet, amely elősegíti a mások jóindulatába vetett általános hitet. Kialakítja azt az érzést, hogy a kapcsolati partner szeret, megbecsül és elfogad bennünket. Egyúttal optimista meggyőződést épít ki bennünk azzal kapcsolatban, hogy képesek vagyunk megbirkózni a stresszel, és kezelni tudjuk a szorongásainkat (Bowlby, 1988).

Ha azonban a kötődési figurák nem megbízhatóan elérhetőek, nem válaszkések, és nem támogatóak, akkor a kötődési biztonság érzése nem érhető el. Ebben az esetben negatív munkamodellek konstruálódnak, az önvédelemmel és szerethetőséggel kapcsolatos aggodalmak pedig fokozódnak, és a közelségkereséstől eltérő érzelemszabályozási stratégiák, úgynevezett másodlagos kötődési stratégiák jelennek meg. Mikulincer és Shaver (2015) két ilyen másodlagos stratégiát emelnek ki: a kötődési rendszer hiperaktiválását és deaktiválását. A hiperaktiváció a nagyobb közelség, támogatás és védelem megszerzésére irányuló energikus kísérletekben nyilvánul meg, ami azzal a bizalomhiánnyal párosul, hogy ezt nem biztosítják. A rendszer deaktiválása a közelségkereső tendenciák gátlásával, a kötődési szükségletek tagadásával, a másoktól való érzelmi és kognitív távolságtartással, valamint az önmagunkra mint a vigasz és védelem egyetlen megbízható forrására való kényszeres hagyatkozással jár együtt.

A gondoskodási viselkedési rendszer. Bowlby (1982/1969) szerint az ember veleszületett képessége, hogy védelmet és támogatást nyújtson másoknak, legyenek azok átmenetileg vagy tartósan rászorulóak. Az elméleti modell szerint (Mikulincer és Shaver, 2019) ezeket a viselkedéseket egy gondoskodó viselkedési rendszer szervezi, amely az evolúció során alakult ki. Azért volt adaptív egy ilyen rendszer működtetése, mert növelhette az emberek teljes rátermettségét (inkluzív fitneszt) azzal, hogy növelte az egyénnel genetikai rokonságban lévők (utódok, oldalági rokonok) túlélési valószínűségét. Ha valaki támogatja, hogy a vele közös géneket hordozók túléljenek és eljuthassanak a szaporodni képes életkorig, akkor ezzel a saját génjei következő generációban való elterjedését is elősegíti (Hamilton, 1964).

A gondoskodás célja, hogy csökkentjük mások szenvedését, megvédjük őket a bajtól, és elősegítjük egészséges növekedésüket és fejlődésüket. Két fő kiváltó ok aktiválja a gondozási rendszert (Feeney és Woodhouse, 2016). Először is, annak felismerése, hogy egy másik személy veszélyekkel, stresszel vagy kellemetlenséggel kerül szembe, és/vagy nyíltan segítséget kér, vagy egyértelműen hasznát venné annak. Másodsor annak felismerése, hogy egy másik személynek lehetősége van fontos célok elérésére, és/vagy segítségre van szüksége a lehetőség kihasználásához, vagy úgy tűnik, hogy szívesen beszélne róla, vagy megerősítést szeretne kapni az erőfeszítéseivel. A hatékony gondoskodás mindkét esetben a másik perspektívájának átvételét jelenti annak érdekében, hogy segítsen neki csökkenteni a szenvedést vagy elérni a lehetséges fejlődést (Mikulincer és Shaver, 2015).

Mi a gondoskodás pszichológiai tartalma? Collins és kollégái (2006) az optimális gondoskodást két olyan szülői tulajdonsággént (érzékenység és válaszkészség) írták le, amelyek hozzájárulnak a gyermek biztonságos kötődésének kialakulásához. Az érzékenység a másik által jelzett vagy kommunikált szükségletekre való ráhangolódás képességét jelenti. A válaszkészség a problémás személy szükségleteinek és érzéseinek érvényre juttatását jelenti. Azt, hogy az illető úgy érezze, megértették és törődnek vele.

A kötődési rendszerhez hasonlóan a gondoskodási rendszer működési zavarai is járhatnak hiperaktivációval vagy deaktivációval (Shaver, Mikulincer és Shemesh-Iron, 2010). A hiperaktivált gondoskodás tolokodó, rosszul időzített és erőlködő. Gyakran motiválhatja az a vágy, hogy az egyén nélkülözhetetlenné tegye magát a kapcsolati partner számára, vagy az a vágy, hogy kompetensnek és csodálatra méltónak érezze magát gondoskodóként. Ezeket a célokat motiválhatja néha mások szükségleteinek eltűlése, mások arra való kényszerítése, hogy elfogadják a segítségünket, vagy a mások szükségleteire való összpontosítás a saját szükségleteink elhanyagolása mellett. Ezzel szemben a gondoskodási rendszer deaktiválásával kapcsolatos stratégiák közé tartozik az elégtelen empátia, a segíteni akarás hiánya, a gondoskodásból való kivonulás, a csak félszívvel való segítségnyújtás, és az érzelmi távolságtartás, amikor valaki gondoskodásra és vigasztalásra szorul.

A szexuális viselkedési rendszer. Az ember párzási pszichológiáját a viselkedési rendszerek megközelítése szerint a szexuális viselkedésért felelős különálló viselkedési rendszer irányítja (Mikulincer és Shaver, 2012; Shaver és Mikulincer, 2006; Szepsenwol, Mikulincer és Birnbaum, 2013). A szexuális rendszer szexuális ingerek (pl. egy vonzó potenciális társ) jelenlétében aktiválódik, és egy konkrét célt tűz ki maga elé, a szexuális hozzáférés elérését. Amikor ez a cél elérhetőnek tűnik, viselkedési és mentális szekvenciák indulnak el a szexuális hozzáférés elősegítése érdekében. Ezek a szekvenciák alkotják a rendszer elsődleges stratégiáját, amelyet folyamatosan értékelnek és célkorrigált módon módosítanak. Az elsődleges stratégia sikeres alkalmazása befejezi a rendszer aktiválását, és olyan érzelmi és pszichológiai előnyökkel jár, mint az öröm, a vitalitás és a megnövekedett önbecsülés érzése (Mikulincer és Shaver, 2012). Az elsődleges stratégia ismételt alkalmazását követően az egyén meglehetősen stabil elvárásokat alakít ki arra vonatkozóan, hogy bizonyos viselkedések bizonyos helyzetekben mennyire hasznosak, továbbá kialakítja a saját szexualitásával kapcsolatos sematikus hiedelmeit. Ezek a hiedelmek irányítják az elsődleges stratégia alkalmazását a rendszer későbbi működésekor. Ezért azt mondhatjuk, hogy a férfiak és nők párválasztási stratégiái nemcsak a korábbi evolúciós kihívásokhoz való alkalmazkodást tükrözik, hanem a személyes szexuális tapasztalatokon és önreprezentációkon alapuló, egyénre szabott kiigazításokat is.

Amikor a szexuális rendszer elsődleges stratégiája ismétlődően nem éri el a célját, az egyén az ismétlődő kudarccal együtt járó szorongás és fájdalom szabályozására a hiperaktiválás vagy a deaktiválás alternatív stratégiák egyikét alkalmazhatja (Mikulincer és Shaver, 2012). A szexuális hiperaktiválás az elsődleges stratégia fokozását (azaz a párizási erőfeszítés növelését) jelenti a szexuális rendszer kitűzött céljának erőszakos elérése érdekében. Ez a szexszel kapcsolatos fokozott szorongásban is megnyilvánul, amely tovább motiválja az egyént, hogy a szorongás enyhítése érdekében szexuális lehetőségeket keressen. Bár a szórványos sikeres élmények megerősítik, az a túlzó és féktelen mód, ahogyan a szexuálisan hiperaktivált egyének megpróbálnak szexuális kapcsolatot elérni, csökkenti a siker valószínűségét, ami tovább fokozza a szorongást. Ebben az értelemben a szexuálisan hiperaktivált egyén viselkedése nagyon hasonló a szorongóan kötődő egyén viselkedéséhez, akinek az érzelmi közelség elérésére tett eltúlzott és féktelen kísérletei gyakran megriasztják és elűzik az embereket, ami további szorongáshoz és érzelmi zavarokhoz vezet (Mikulincer és Shaver, 2007).

A szexuális deaktiválás a szexuális rendszer gátlását jelenti annak érdekében, hogy az egyén megelőzve elkerülje a szexuális életre való képtelensége miatti szorongást és fájdalmat. Ez a szexuális vágy és gondolatok gátlásában, erotofób attitűdök elfogadásában, a szexuális lehetőségek elkerülésében, a szexuális szükségletek elutasításában és a szexuális siker mint az önértékelés fontos erőforrásának elvetésében nyilvánul meg. Ebben az értelemben a szexuálisan deaktivált egyén viselkedése nagyon hasonló az elkerülő módon kötődő egyén viselkedéséhez, aki érzelmi függetlenségét hangsúlyozva általában kevesebb közelséget és intimitást tapasztal a szerelmi kapcsolatokban (Mikulincer és Shaver, 2007). Ez nem azt jelenti, hogy a szexuálisan deaktivált egyén teljesen elkerüli a szexet, hanem azt, hogy szexuális tevékenységét kevésbé motiválja a szexuális kielégülés és öröm, vagy a szexuális rendszerhez kapcsolódó egyéb jutalmak.

A szexuális rendszer működésének ezeket az egyéni eltéréseit egy új önbevallásos mérőszközzel lehet felmérni: a Sexual System Functioning Scale (SSFS; Mikulincer és Shaver, 2012). Az SSFS mögött meghúzódó elméleti logika tükrözi az Experiences in Close Relationships (ECR) skála mögött meghúzódó logikát, amely a kötődési szorongást és az elkerülést értékeli (Brennan, Clark és Shaver, 1998). A hiperaktivációs tételek a szexuális együttlét iránti vágyat és a szexuális együttléttel kapcsolatos aggodalmakat érintik, hasonlóan ahhoz, ahogyan az ECR szorongásos elemei az érzelmi közelséggel kapcsolatos vágyat és aggodalmakat érintik. A deaktivációs tételek a szexszel kapcsolatos érdektelenséget és kényelmetlenséget érintik, hasonlóan az ECR-ben szereplő elkerülési tételekhez, amelyek az érzelmi közelséggel kapcsolatos érdektelenséget és kényelmetlenséget érintik. Az izraeli és amerikai mintákon végzett faktorelemzések alapján ez a két faktor különül el élesen (Birnbau és mtsai, 2014). A közöttük mért alacsony korrelációk együttthatók alapján egymástól függetlenül működő faktorokról van szó.

A két alskála jó teszt-reteszt megbízhatósággal rendelkezik, és érvényességükre utalnak a magas korrelációk az önértékelések és a kapcsolati partneri jelentések között, valamint az elméletileg megjósolt korrelációk a szexuális aktivitás meglévő mérőszközeivel (Mikulincer és Shaver, 2012).

Szexuális motiváció

A szexuális motiváció az egyén szexuális érintkezésre való törekvésének indítéka, mely befolyásolja a párkapcsolat dinamikáját, és az egyén mentális egészségét (pl. Davis, Shaver és Vernon,

2004; Hatfield, Luchhurst és Rapson, 2012; Meskó, Szatmári és Láng, 2016). A szexuális érintkezés kielégítheti az egyén közelség, intimitás és a kapcsolat stabilitása iránti igényét, valamint a megnyugtatás iránti kötődési szükségletét (Davis és mtsai, 2004; Péloquin, Brassard, Delisle és Bédard, 2013). A szexuális aktivitást számos biopszichoszociális tényező befolyásolja, valamint a kapcsolat kontextuális tényezői, például a kapcsolat típusa és/vagy időtartama, valamint a partnerek kötődési stílusa (Meston és Stanton, 2017).

A szexuális motiváció a kötődési szükségletek kielégítésére is szolgálhat (pl. a biztonságkeresés, a szorongás csökkentése és az önbecsülés növelése), ezért összefügghet a szorongó és az elkerülő kötődési stílussal (Davis és mtsai, 2004; Dewitte, 2012). A biztonságosan kötődő személyek arról számolnak be, hogy a szexuális tevékenységet inkább elkötelezett romantikus kapcsolatokban részesítik előnyben (pl. Brennan és Shaver, 1995), és elsősorban azért vesznek részt szexuális együttlétekben, hogy kifejezzék a partnerük iránti szerelmüket (Tracy, Shaver, Albino és Cooper, 2003). A szorongó kötődésű személyek akkor is részt vesznek szexuális közösülésben, ha nem kívánják: ezzel próbálják megelőzni, hogy elveszítse partnerük érdeklődését, ezzel csökkentik bizonytalanságérzésüket, ezzel fokozzák a kapcsolati intimitás érzését, és igyekeznek megfelelni partnerük elvárásainak, és így próbálják kifejezni szeretetüket a társ iránt (Impett, Gordon és Strachman, 2008; Schachner és Shaver, 2004). Birnbaum és kollégái (2011) azt találták, hogy a kevésbé szorongó kötődésűek esetében az elhagyatástól való fenyegetettség elősegítette a hedonizmust és az élvezetet. A magas kötődési szorongással jellemezhető személyek valószínűleg azért nem voltak hedonisztikusan motiváltak, mert nehezen élvezték a szexet, amikor elárasztották őket a kapcsolati aggodalmak. Ezzel szemben az elkerülő kötődésű személyek szexuális céljai nem az érzelmi közelség és a megnyugtatás, hanem inkább a szex manipulatív használata (Davis és mtsai, 2004). Ez azt jelenti, hogy a szex nem szerelmi, párkapcsolati célokkal függ össze náluk, hanem például a státusz növelése érdekében teszik ezt (Schachner és Shaver, 2004), vagy a partner iránti kötelességérzetből vesznek részt nem kívánt szexben (Impett és Peplau, 2002), és azért, hogy ezzel elkerüljék a negatív kapcsolati következményeket (Impett és mtsai, 2008). Az elkerülő kötődésű személyek kényelmetlenül érezhetik magukat a szexben rejlő fizikai és pszichológiai intimitás miatt, és a szexuális aktivitástól való tartózkodással vagy érzelmi intimitás nélküli szexben való részvétellel fizikai és érzelmi távolságot keresnek partnerüktől (Birnbaum, 2010; Tracy és mtsai, 2003).

E tanulmányok eredményei bizonyítékot szolgáltatnak arra, hogy az egyén kötődési stílusa összefügg azzal, hogy az illető hogyan kezeli a szexuális intimitást.

A VIZSGÁLAT CÉLJA

Alapvető célunk, hogy létrehozzuk a Sexual System Functioning Scale (Birnbaum és mtsai, 2014) magyar változatát (Szexuális Rendszer Működése Kérdőív, SSFS). Egy olyan mérőeszköz kialakítására vállalkozunk, amely megbízhatóan térképezi fel a szexuális rendszer működésében tapasztalható egyéni különbségeket.

Birnbaum és munkatársai (2014) kutatási eredményei alapján azt várjuk, hogy a Szexuális Rendszer Működése Kérdőív szignifikáns együttjárást fog mutatni a párkapcsolati dinamikát, illetve a szexualitást mérő más mérőeszközökkel. Első hipotézisünk (H1) szerint a szexuális hiperaktiváció és a szexuális deaktiváció skálán elért pontszámok negatívan fognak korrelálni

a felnőtt kötődési stílusok közül a biztonságos kötődést mérő faktorról, ugyanakkor pozitívan az intimitás kerülését, az önértékelést, a kapcsolat érzelmi fontosságának leértékelését mérő faktorokkal. Második hipotézisünkben (H2) azt várjuk, hogy pozitív együttjárás lesz az SSFS két faktora (Hiperaktiváció, Deaktiváció) és a Közvetlen Kapcsolatok Élményei Kérdőív (ECR-RS, Wei, Russell, Mallinckrodt és Vogel, 2007) két faktora (Szorongás, Elkerülés) között. Harmadik hipotézisünkben (H3) feltételezzük, hogy a hiperaktiváció és a deaktiváció skálán elért pontszámok pozitívan fognak korrelálni a szexuális motiváció (YSEX?-HSF; Meskó és mtsai, 2016) kérdőív Személyes célok elérése és Szex mint megküzdés elnevezésű faktoraival, de negatív együttjárást mutatni a Kapcsolati okok faktorról. Végül negyedik hipotézisünkben (H4) a szexuális rendszer működésében várható nemi különbségekkel foglalkozunk. Elvárásaink szerint várhatók eltérések a hiper-, illetve deaktiváció szintjében a nők és a férfiak között, a nemeként eltérő szexuális stratégiákkal összefüggésben.

MÓDSZER

Eljárás és résztvevők

Az egyik szerző először lefordította az SSFS tételeit és instrukcióit magyarra, majd az így kapott magyar változatot a másik szerző visszafordította angolra. Az eredeti és a visszafordított változat közötti tartalmi eltérést a standard visszafordítási technikával (Brislin, 1980) egy független, a vizsgálathoz nem kapcsolódó személy ellenőrizte.

Az adatgyűjtés online zajlott. A Pécsi Tudományegyetemen küldtünk ki egy körlevelet, amelyben szorgalmaztuk a kutatásban való részvételre az egyetem diákjait és dolgozóit. Továbbá a közösségi média különböző platformjain osztottuk meg a kérdőívcsomagot, amely a Google Űrlapok felületen volt kitölthető.

A kérdőívcsomagot összesen 307 fő töltötte ki. Ebből kivettük 5 fő adatait, akik arról számoltak be, hogy még soha nem létesítettek szexuális kapcsolatot életük során. Kivettük további 5 fő adatait, akik nem férfiként vagy nőként azonosították magukat (hanem ezektől a kategóriáktól eltérőként), mivel ennek a csoportnak statisztikai szempontból nem elegendő az elemszáma. A további elemzésben összesen 297 fő vett részt. A kitöltők 57,2%-a nő (170 fő), míg 42,8%-a (127 fő) férfi volt. Az átlagéletkoruk 29,1 év (SD = 9,34 év; tartomány: 18–51 év) volt. A kitöltők között 4 főnek (1,3%) alapképzésű, 141 főnek (47,5%) középfokú és 152 főnek (51,2%) felsőfokú végzettsége volt. A vizsgálati személyeknek átlagosan 13,8 szexuális partnerük volt már életük során, míg évente átlagosan kettő. A vizsgálati személyek döntő többsége, 82,5%-a valamilyen formában párkapcsolatban élt a kitöltés időpontjában. Ezek a kapcsolatok átlagosan 52 hónapja tartottak.

Etikai megfontolások

A kérdőíves kutatást az Egyesített Pszichológiai Kutatásetikai Bizottság (EPKEB) hagyta jóvá (engedélyszám: 2017/21). A kutatásokat a vizsgálatvezetők a Helsinki Nyilatkozat (WHO, 2001) etikai alapelveivel összhangban tervezték meg és hajtották végre. Ennek megfelelően a kérdőíveket csak azok a 18 éven felüli személyek tölthették ki, akik a kitöltés előtt írásos informált beleegyezésüket adták a részvételhez. A kérdőívek kitöltése önkéntesen és névtelenül történt, és a válaszadás bármely pontján megszakítható volt.

Eszközök

Szexuális rendszer működése kérdőív (SSFS). Az SSFS (Birnbaum és mtsai, 2014) a szexuális rendszer működésének egyéni eltéréseit méri (lásd 2. melléklet). Az elméleti alapja a Közeli Kapcsolatok Élményei Kérdőívhez (Experiences in Close Relationships Scale; ECR; Brennan és mtsai, 1998) kapcsolódik, amely a kötődési szorongást és az elkerülést méri. Az SSFS 24 tételt tartalmaz, és két alszállából (12-12 tétel) áll, amelyek a szexuális rendszer működésének két dimenzióját mérik: szexuális hiperaktivációt és szexuális deaktivációt. A hiperaktivációs elemek mérik a nemi közösülés iránti vágyat és a nemi közösüléssel kapcsolatos szorongást. Ez nagyon hasonlít az ECR kötődési szorongást mérő tétéleihez, amelyek az érzelmi közelség iránti vágyat és aggodalmakat tükrözik (pl. „Aggódom, hogy nem vagyok elég jó az ágyban.”). A deaktivációs elemek a szexuális érintkezés iránti érdeklődés hiányát és kényelmetlenség érzését tükrözik. Ez nagyon hasonlít az ECR kötődéskerülő elemeihez, amelyek az érzelmi közelséggel kapcsolatos érdektelenséget és kényelmetlenséget tükrözik (pl. „Kényelmetlenül érzem magam szexuális kapcsolat közben”). A válaszadás 7-fokú Likert-típusú skálán történik, amelynek két végpontja a következő: 1 = „Egyáltalán nem értek egyet”; 7 = „Teljesen egyetértek”. A magasabb pontszámok a szexuális hiperaktiváció és a szexuális deaktiváció magasabb szintjét tükrözik. Jelen kutatásban a két alszáll Cronbach-alfa értékei a következők voltak: 0,83, illetve 0,81 a szexuális hiperaktiváció és a szexuális deaktiváció esetében.

Kötődési stílus kérdőív (ASQ-H). Az ASQ-H (Feeney, Noller és Hanrahan, 1994; magyar változat: Hátori és mtsai, 2016) a felnőttkori kötődési stílus különböző típusait képes meghatározni. A kérdőív 40 kérdésből áll. A válaszadás 6-fokú Likert típusú skálán történik, amely két végpontja a következő: 1 = „Egyáltalán nem értek egyet”; 6 = „Teljesen egyetértek”, amely mentén meghatározható, hogy az egyének milyen mértékben pontoznak a különböző kötődési stílus dimenziókban. Az életkorra és a párkapcsolati tapasztalatokra egyaránt érzékeny a mérőeszköz. A skála magyar változatában 5 faktorba sorolhatók be az állítások. Az 5 faktor a következő: Kapcsolatok fontossága az én szempontjából (kfé; „Fontos számomra, hogy mások kedveljenek.”), Ambivalencia, távolítás, önleértékelés (atö; „Aggaszt, ha mások túl közel kerülnek hozzám.”), Biztonság a kapcsolatokban (bk; „Könnyen bízom meg másokban.”), Önérvényesítés a kapcsolatokkal szemben (öv; „Fontosabb az, hogy megtegyük a kötelességünket, mint az, hogy jól kijöjjünk egymással.”), Függség, függetlenség (ff; „Nehéz számomra másoktól függeni.”). A magasabb pontszámok a mért kötődési stílus magasabb szintjeit tükrözik. Az öt faktor Cronbach-alfa értékei a következők voltak az előbbi sorrendnek megfelelően: 0,801, 0,830, 0,738, 0,747 és 0,582. Az egyes skálákon elért pontszámok alapján 4 csoportba sorolhatók be az emberek a kötődési stílusokat illetően: Biztonságos kötődés függőségigénnyel, Biztonságos kötődés függetlenségigénnyel, Elutasító kötődés, illetve Ambivalens-félelemtelni kötődés.

Közvetlen Kapcsolatok Élményei Kérdőív rövid változata (ECR-S). Az ECR-S Wei és munkatársai (2007) nevéhez kötődik. Bár az ECR-S nem rendelkezik hivatalos magyar adaptációval, a kérdőív magyar fordítását használták már korábban Láng, Cooper és Meskó (2020) kutatásában. Mi is ezt a változatot használtuk. A tételek általában a romantikus partnerekkel szerzett tapasztalatokra utalnak. A válaszadók részben rögzített 7 pontos Likert-skálát használtak (1 = határozottan nem értek egyet; 4 = semleges/vegyes; 7 = határozottan egyetértek). A skála két folytonos kötődési dimenziót mér. A kötődés elkerülése (6 tétel; pl. „Ritkán aggódom amiatt,

hogy elhagynak.”) a romantikus partnerekkel való intimitás elkerülését méri, míg a kötődési szorongás (6 tétel; pl. „Sok megnyugtatóra van szükségem afelől, hogy a partnerem szeret.”) a szorongást méri, amelyet a romantikus partnerektől való elképzelt elszakadás generál. Így a magasabb pontszámok a kötődési szorongás, illetve a kötődéskerülés magasabb szintjét tükrözik. Jelen vizsgálatban a Cronbach-alfa értékek a két alskálán a következők voltak: 0,81, illetve 0,76 a kötődési szorongás és a kötődés elkerülése esetében.

Miért szexelnek az emberek? Kérdőív rövid változata (YSEX?-HSF). A YSEX?-HSF-et Meskó és munkatársai készítették el 2016-ban az eredeti amerikai változat (YSEX? [Meston és Buss, 2007](#)) módszertani lépéseit követve. A kérdőív fejlesztése magyar, nem egyetemi korú válaszadók részvételével történt. Az YSEX-HSF egy önkitöltős eszköz, amely 73 elemből áll, amelyek a következő három főskálát tartalmazzák a szexuális motivációkat mérve: Személyes cél elérése (pl. „Új élményt akartam”, „Csábítás volt/Elcsábítottam”), Kapcsolati okok (pl. „Szerelmes voltam”, „Szerettem volna lelkileg összeolvadni a másik személlyel”), és a Szex mint megküzdés (pl. „Csökkenteni akartam a szomorúságot”, „Meg akartam menteni a kapcsolatot”). A magyar változat részben különbözik az eredeti amerikai változattól, mert annak a kérdőívnek négy főskálája van. Minden tételt egy 5 pontos skálán értékelnek a résztvevők, amely a következő lehetőségeket kínálja: 1 = „Egyik szexuális élményem sem”; 2 = „Kevés (...)”; 3 = „Néhány (...)”; 4 = „Sok (...)”; 5 = „Minden szexuális élményem”. Így a magasabb pontszámok a mért szexuális motívum magasabb szintjét tükrözik. A három faktor Cronbach-alfa értékei a következők voltak a fenti sorrendet követve: 0,902, 0,899 és 0,912.

Alkalmazott statisztikai eljárás

A Shapiro–Wilk-teszt alapján a pontszámok eloszlása egy esetben sem volt normálisnak tekinthető (minden p érték kisebb volt, mint 0,001), így ordinális adatokként kezeltük a változókat.

Megerősítő faktorelemzést végeztünk a JASP program CFA (Confirmatory Factor Analysis) moduljával, amely során a DWLS (Diagonally Weighted Least Squares) becslési módszert használtuk ([Li, 2016](#)) az egyes tételek nem normális eloszlására való tekintettel (hiszen Likert-típusú skálán értékelték ezeket a kitöltők). A modell elfogadása a következő cutoffok mellett történt: CFI (Comparative Fit Index), TLI (Tucker-Lewis Index) és GFI (Goodness of Fit Index) értékek mint relatív illeszkedési mutatók, illetve khi-négyzet-próba, RMSEA (Root mean square error of approximation) és SRMR (Square Root Mean Square Residual) mint abszolút illeszkedési mutatók. A megfelelő modellilleszkedés határértékei a legalább 0,95-ös CFI és TLI értékek, a 3 alatti khi-négyzet-próba érték ([Hu és Bentler, 1998](#)), illetve a legfeljebb 0,08-as RMSEA és SRMR értékek voltak ([Browne és Cudeck, 1992](#)).

A skálák közötti együttjárások feltérképezésére Spearman-korrelációt alkalmaztunk, amely korrelációs együttjárások megbízhatóságát Benjamini–Hochberg-korrektció vizsgálattal ellenőriztük a hamis felfedezési arány csökkentése céljából ([Benjamini és Hochberg, 1995](#)). Továbbá a nemi eltéréseket Mann–Whitney U teszttel vizsgáltuk. Minden esetben a legalább 0,2-es értéket elérő korrelációs együttjárásokat, illetve hatásmeghatározásokat tekintettük valós eredményeknek ([Ferguson, 2009](#)).

Az adatok statisztikai elemzését a Jamovi 1.8.1 programcsomaggal, illetve a JASP 0.13.1.0 verziójával végeztük.

EREDMÉNYEK

Faktorstruktúra meghatározása

A validálni kívánt kérdőív 24 tétele az eredeti angol verzió alapján 2 faktorba sorolható be. Amennyiben a 2 faktorba az eredeti verzióknak megfelelően osztjuk el az állításokat, mindkét faktor megbízhatónak bizonyul magyar mintán is. A Hiperaktiváció faktor esetén a Cronbach-alfa 0,837, míg a Deaktiváció faktor esetén 0,817.

Az eredeti verzióban meghatározott faktorstruktúrára épülő modell illeszkedése a mi adatainkra (χ^2 [df = 251] = 977,676, $p < 0,001$; $\chi^2/df = 3,895$; CFI = 0,846; TLI = 0,831; RMSEA = 0,099, 90%CI = [0,092 0,105]; SRMR = 0,113) nem elfogadható. A korábbi kutatásokban használt modell tehát a mi adatainkra nem illeszkedik megfelelően. A faktorok közötti kovariancia: $E = 0,485$, $p < 0,001$.

A nem elfogadható illeszkedés miatt további elemzéseket folytattunk. Mivel a kérdőív tartalmaz 4 db fordított tételt, így szükségesnek tartottunk bevezetni egy úgynevezett módszertani faktort, amelybe csak ez a 4 db fordított tétel tartozik bele. Az így létrehozott modell még mindig nem érte el az elfogadhatóság határát, és a mutatók is csak csekély mértékben javultak (χ^2 [df = 245] = 883,09, $p < 0,001$; $\chi^2/df = 3,604$; CFI = 0,865; TLI = 0,848; RMSEA = 0,094, 90%CI = [0,087 0,101]; SRMR = 0,106). A főfaktorok közötti kovariancia: $E = 0,518$, $p < 0,001$.

A nem elégséges javulás miatt további tesztelést végeztünk. Mivel a Mann-Whitney-próbával végzett nemi összehasonlítás szignifikáns különbséget mutatott a nők és a férfiak között mindkét faktorban (lásd alább a Validálás alfejezetben), ezért feltételeztük, hogy az illeszkedési probléma mögött az áll, hogy a nemek esetén különböző modellekben kell gondolkodni. Ezt a feltételezésünket úgy vizsgáltuk meg, hogy az előző modellt kiegészítettük a nemek szerinti csoportosítási feltétellel (Multigroup CFA). Ebben az esetben jobbak lettek a modell mutatói, de még mindig nem érik el a kívánt illeszkedési határokat (χ^2 [df = 490] = 999,804, $p < 0,001$; $\chi^2/df = 2,04$; CFI = 0,897; TLI = 0,884; RMSEA = 0,084, 90%CI = [0,077 0,091]; SRMR = 0,113). A főfaktorok közötti kovariancia: $E = 0,705$, $p < 0,001$. A nem megfelelő illeszkedési mutatókból arra következtítettünk, hogy nem a nemi különbség áll a háttérben a rossz illeszkedésnek. Bár van eltérés a nemek között, de nem akkora mértékben, hogy két különböző modellben kelljen értelmezni a férfi és a női szexuális rendszer működését.

Az eddig ismertetett modellek mindegyike során megfigyeltük, hogy 2 tétel jóval kisebb mértékben tölt be a faktorokba, mint a többi állítás. Ezért kivettük az elemzésből ezt a 2 tételt, amelyek a 18-as („Rendkívül fontos nekem, hogy szexuálisan kívánatos legyek.”) és a 24-es („A szex iránti vágyam gyakran erősebb, mint a partneremé.”) tételek voltak. E két állítás eltávolítása után a modell illeszkedése jelentősen javult, és majdnem teljesen megfelelőnek bizonyult (χ^2 [df = 202] = 479,281, $p < 0,001$; $\chi^2/df = 2,373$; CFI = 0,936; TLI = 0,927; RMSEA = 0,068, 90%CI = [0,060 0,076]; SRMR = 0,085). A főfaktorok közötti kovariancia: $E = 0,514$, $p < 0,001$.

Az előző 2 tétel eltávolítása után további 2 állítás esetén is jelentősen gyenge faktortöltést találtunk (ez a gyenge faktortöltés minden esetben 0,3 alatti értéket jelentett). Így eltávolítottuk még a 12-es („Amikor egy ideig nem szexelek, nyugtalanul és bizonytalanul kezdem érezni magam.”) és a 17-es („A szexszel kapcsolatos gondolatok nem különösebben izgatnak vagy érdekelnek.”) tételeket is a faktorokból. Ekkor már kiváló lett a modell illeszkedése (χ^2 [df = 163] = 213,782, $p < 0,001$; $\chi^2/df = 1,312$; CFI = 0,988; TLI = 0,985; RMSEA = 0,032,

90%CI = [0,019 0,044]; SRMR = 0,066). A főfaktorok közötti kovariancia: $E = 0,541, p < 0,001$. Ebben az esetben a faktorok is megbízhatóbbnak bizonyultak a reliabilitásvizsgálat szerint, mert a Hiperaktiváció skála esetén 0,876-ra, míg a Deaktiváció skála esetén 0,818-ra nőtt a Cronbach-alfa értéke.

Végül, de nem utolsósorban kíváncsiak voltunk arra is, hogy a módszertani faktor használata nélkül milyen eredményeket kapunk, ha a fentiekben ismertetett állításokat eltávolítjuk a modelltől. Abban az esetben, ha csak a 18-as és 24-es állításokat vettük ki, az illeszkedés még nem volt elfogadható (χ^2 [df = 208] = 574,466, $p < 0,001$; χ^2 /df = 2,762; CFI = 0,916; TLI = 0,907; RMSEA = 0,077, 90%CI = [0,070 0,085]; SRMR = 0,095). A főfaktorok közötti kovariancia: $E = 0,479, p < 0,001$. Mind a négy tétel (12, 17, 18 és 24) eltávolításakor azonban már ebben az esetben is jó illeszkedést találtunk (χ^2 [df = 169] = 310,382, $p < 0,001$; χ^2 /df = 1,837; CFI = 0,965; TLI = 0,961; RMSEA = 0,044, 90%CI = [0,053 0,062]; SRMR = 0,081). A főfaktorok közötti kovariancia: $E = 0,503, p < 0,001$. Mindkét esetben azt tapasztaltuk, hogy a modell illeszkedése javult, sőt elfogadhatóvá is vált 4 tétel eltávolításakor.

Amennyiben szigorúan a statisztikai mutatók szempontjából vizsgáljuk meg a fentiekben ismertetett modelleket, akkor az illeszkedési mutatók alapján azt a modellt kellene alkalmaznunk, amelyből 4 tételt eltávolítottunk, és a fordítottan értelmezendő tételeket külön módszertani faktorban értelmezzük. Azonban ez a modell elméleti szempontból nem állja meg a helyét, ugyanis az elméleti keretben 2 faktort, a Hiperaktiváció és Deaktiváció faktorokat tudjuk kezelni. Ezért azt javasoljuk, hogy a Szexuális Rendszer Működése Kérdőív alkalmazásakor az utolsó modellt kövessük (lásd [1. táblázat](#) utolsó sora). Továbbá fontos szempont, hogy az értelmezésből eltávolított 4 tételt hogyan kezeljük. Azt javasoljuk, hogy ezek maradjanak részei a kérdőívnek, tehát úgynevezett filler vagy töltő tételként kezeljük őket. Ez azt jelenti, hogy a kérdőív egészében fontos szerepet játszanak, a koherenciához hozzájárulnak a kitöltés során, ugyanakkor az értelmezésben és a kérdőív faktorain elért pontszámok meghatározásában elhanyagolhatók. A továbbiakban pedig tesztelni fogjuk, hogy ezen tételek teljes elhagyása milyen hatással van a kérdőív működésére.

A fentiekben bemutatott modellek pontos átláthatósága érdekében összefoglaltuk a verziókat az [1. táblázatban](#). Továbbá a használatra javasolt modell esetén az 1. mellékletben leközlöttük a faktorsúlyokat szemléltető táblázatot.

1. táblázat. A faktorstruktúra vizsgálatára használt modellek. Az utolsó sorban szereplő modellt javasoljuk további használatra

Modell verzió	χ^2 /df	CFI	TLI	RMSEA [90%CI tartomány]	SRMR
Eredeti	3,895	0,846	0,831	0,099 [0,092-0,105]	0,113
Módszertani faktor	3,604	0,865	0,848	0,094 [0,087-0,101]	0,106
Módszertani faktor + Multigroup CFA (nem)	2,04	0,897	0,884	0,084 [0,077-0,091]	0,113
Módszertani faktor + 18 és 24 tétel kivétele	2,373	0,936	0,927	0,068 [0,060-0,076]	0,085
Módszertani faktor + 12, 17, 18, 24 tétel kivétele	1,312	0,988	0,985	0,032 [0,019-0,044]	0,066
Eredeti + 18 és 24 tétel kivétele	2,762	0,916	0,907	0,077 [0,070-0,085]	0,095
Eredeti + 12, 17, 18, 24 tétel kivétele	1,837	0,965	0,961	0,044 [0,053-0,062]	0,081

Validálás

A validáláshoz használt kérdőívek skáláinak megbízhatóságát reliabilitásvizsgálattal teszteltük (lásd [2. táblázat](#)), amely alapján elmondható, hogy a skálák alapvetően megbízható módon mértek.

A Spearman-korrelációs elemzések szerint a szexuális rendszerek kétféle működés módja szignifikánsan együtt jár több mért változóval, de nem ugyanolyan tendencia szerint. A Hiperaktiváció pozitív irányú, közepesen erős ($r > 0,2$) együttjárást mutat 8 skálával (Személyes célok elérése, Szex mint megküzdés, Kapcsolatok fontossága, Ambivalencia, Önérvényesítés, Elkerülés és Szorongás), míg a Biztonság a kapcsolatokban skálával közepesen erős negatív kapcsolatban áll. A Deaktiváció esetén is számos szignifikáns kapcsolatról beszélhetünk, azonban ezek közül csak három korreláció mutat közepesen erős összefüggést. Ez a három említésre méltó kapcsolat pozitív együttjárás a Kapcsolatok fontossága és az Ambivalencia skálákkal, azonban negatív a Biztonság a kapcsolatokban skálával. A szexuális rendszerek működése és az egyéb vizsgált változók korrelációs együttjárásait számszerűsítve a [3. és 4. táblázatban](#) tüntettük fel.

Mann-Whitney-próbával vizsgáltuk, hogy a különböző szexuális rendszerek működésében van-e különbség a nők és a férfiak között. Mindkét esetben szignifikáns eltérést találtunk a két nem értékelésében. A Hiperaktiváció esetén ($U = 7,964, p < 0,001, \epsilon^2 = 0,262$) az eltérés a férfiak javára hajlott, mert a férfiak ($M = 43,5, SD = 13,6$) magasabb pontszámot értek el a faktorban, mint a nők ($M = 37,3, SD = 13,0$). Ugyanakkor a Deaktiváció skálánál ($U = 9,323, p = 0,044, \epsilon^2 = 0,136$) éppen fordított volt a különbség, hiszen a nők ($M = 27,4, SD = 10,2$) enyhén magasabb pontszámot értek el, mint a férfiak ($M = 25,7, SD = 11,2$). A két faktor, a Hiperaktiváció és a Deaktiváció faktorok közötti korrelációs összefüggés ($\rho = 0,339, p < 0,001$) egy közepes erősségű kapcsolatot feltételez.

2. táblázat. A validálásban használt kérdőívek belső megbízhatósági mutatói

Kérdőív	Skála neve	Cronbach-alfa
Szexuális Rendszer Működése Kérdőív (SSFS)	Hiperaktiváció	0,837
	Deaktiváció	0,817
Kötődési Stílus Kérdőív (ASQ-H)	Kapcsolatok fontossága az én szempontjából	0,801
	Ambivalencia, távolítás, önleértékelés	0,830
	Biztonság a kapcsolatokban	0,738
	Önérvényesítés a kapcsolatokkal szemben	0,747
	Függés, függetlenség	0,582
Közvetlen Kapcsolatok Élményei Kérdőív (ECR-S)	Elkerülés	0,804
	Szorongás	0,756
Szexuális Motiváció Kérdőív (YSEX?-HSF)	Személyes célok elérése	0,902
	Kapcsolati okok	0,899
	Szex mint megküzdés	0,912

3. táblázat. A szexuális rendszerek működési módjai (SSFS) és a felnőttkori kötődés (ASQ-H) közötti Spearman-féle korrelációk

	ASQ-H Kapcsolatok fontossága	ASQ-H Ambivalencia	ASQ-H Biztonság	ASQ-H Önérvényesítés	ASQ-H Függs, függetlenség
SSFS Hiperaktiváció	0,501***	0,429***	-0,303***	0,262***	0,086
SSFS Deaktiváció	0,330***	0,333***	-0,233***	0,135*	-0,114*

Megjegyzés: *** = $p < 0,001$; ** = $p < 0,01$; * = $p < 0,05$.

4. táblázat. A szexuális rendszerek működési módjai (SSFS), a szexuális motiváció (YSEX?-HSF) és a párkapcsolati kötődés (ECR-SH) közötti Spearman-féle korrelációk

	YSEX?-HSF Személyes célok elérése	YSEX?-HSF Kapcsolati okok	YSEX?-HSF Szex mint megküzdés	ECR-S Elkerülés	ECR-S Szorongás
SSFS Hiperaktiváció	0,381***	0,188**	0,378***	0,313***	0,546***
SSFS Deaktiváció	-0,016	-0,149*	0,162**	0,161**	0,158**

MEGVITÁS

Alapvető célunk az volt, hogy létrehozzuk a Szexuális Rendszer Működése Kérdőív magyar nyelvű változatát (SSFS). Jelen kutatás alapján elmondható, hogy sikerült egy olyan mérőeszközt kialakítani, amely megbízhatóan térképezi fel a szexuális rendszer működésében tapasztalható egyéni különbségeket. Az eredeti verzióban meghatározott faktorstruktúra enyhe változtatással alkalmazható a magyar verzióban is. Ugyanakkor hozzá kell tenni, hogy a teszt-reteszt validitás tesztelése érdekében, illetve a töltő tételek szükségességének tesztelése miatt további vizsgálatokat kell még folytatni a jövőben.

Első hipotézisünk teljesült. Azok a személyek, akik a túlzott szexuális aktivitáson keresztül igyekeznek csökkenteni a belső szorongásukat, fontosabbnak tartják az önmagukkal való kapcsolatuk alakulásában az interperszonális kapcsolataik érzelmi befolyását, ugyanakkor hajlamosak fenntartani önös érdekeik elsőbbségét a társas érdekekkel szemben. Továbbá minél magasabb szexuális hiperaktivitás figyelhető meg valakinél, annál jobban kerül az intimitást, leértékeli önmagát, és annál nehezebben bíz meg másokban. Tehát a szexuálisan hiperaktív módon viselkedő személyekre a szoros kapcsolatok kerülése mellett a társas helyzetek érzelmi történései általi befolyásoltság jellemző. A magasabb deaktivációval jellemezhető személyeknél is hasonló ez a tendencia a felnőttkori kötődési működésükben, azonban esetükben az egyéni érdekeknek a társas szempontok feletti érvényesítése elmarad. Ezek az eredmények egybecsengenek a korábbi hasonló témájú kutatások eredményeivel (Birnbauer és mtsai, 2014; Gewirtz-Meydan és Finzi-Dottan, 2018; Gewirtz-Meydan és Ayalon, 2019; Impett és mtsai, 2008; Schachner és Shaver, 2004).

Második hipotézisünk csak részben teljesült, ugyanis a Közeli Kapcsolatok Kérdőívvel csak a Hiperaktiváció áll szignifikáns összefüggésben, a Deaktiváció nem. A hiperaktív szexualitással jellemezhető személyekre mind a magasabb szorongás, mind a kapcsolati intimitás jelentősebb kerülése jellemző. A szorongás erősebb, azaz az elhagyatástól való félelem erősebb motivációs bázist jelent szexuális működésükben, mint a távolságtartás. Ezek az eredmények arra utalnak, hogy bár a

Szexuális Rendszer Működése Kérdőív (SSFS) elméleti alapjai nagyon hasonlóak a Közeli Kapcsolatok Élményei Kérdőív (ECR) teoretikus bázisához, a két elméleti koncepció talán mégsem illeszkedik szorosan egymáshoz. Más szavakkal: elképzelhető, hogy a kötődési rendszer és a szexuális rendszer kiegészítő működései (hiperaktiváció, deaktiváció) nem feleltethetők meg egymásnak egy az egyben. Ezt az elképzelést erősítik meg [Birnbbaum és kollégái \(2014\)](#) eredményei is. A kötődési rendszer, amely az ember legkorábban fejlődő szociális viselkedési rendszere, alakíthatja a szexuális rendszer működését ([Bowlby, 1982/1969](#); [Hazan és Shaver, 1987](#)), hiszen e két rendszer együttes működése jellemző a hosszú távú párkapcsolatokra. Mégis, a szexuális kapcsolatokat és a kötődést külön motivációs rendszerek irányítják. A szexuális vágy és az érzelmi kötődés alapjául szolgáló folyamatok tehát funkcionálisan elkülönülnek egymástól, és aktiválásukat különböző fiziológiai folyamatok közvetítik (pl. [Diamond, 2013](#)).

A harmadik hipotézisünkben megfogalmazott feltételezéseink szintén csak részben teljesültek. A Hiperaktiváció skálán elért pontszámok pozitívan korreláltak a YSEX?-HSF kérdőív Személyes célok elérése és Szex mint megküzdés elnevezésű faktoraival, de semmilyen más együttjárást nem találtunk a vizsgált változók között. A szexuálisan hiperaktív személyek hajlamosak a szexuális aktusokat különböző céljaik elérését biztosító eszközként értelmezni, illetve hajlamosabbak olyan esetekben szexuális tevékenységet folytatni, amikor azzal valamilyen problémájukat tudják megoldani, csillapítani. Ezek az eredmények hasonlóak a korábbi kutatásokban találtakhoz (pl. [Birnbbaum és mtsai, 2011](#); [Impett és mtsai, 2008](#); [Schachner és Shaver, 2004](#)).

Negyedik hipotézisünk teljesült, hiszen jelentős nemi különbségeket találtunk a szexuális rendszer működésében a nők és a férfiak között. A szexualitással kapcsolatos szorongás a férfiakból inkább a hiperaktív szexuális viselkedést váltja ki, míg a nők esetében inkább egyfajta visszahúzódás figyelhető meg a szexuális tevékenységektől. Bár [Birnbbaum és munkatársai \(2014\)](#) nem találtak szignifikáns nemi különbségeket a szexuális rendszer működésében, de ők maguk is kijelentették, hogy a különböző szexuális stratégiák miatt elvárható lenne. Jelen kutatásunk eredményei alátámasztották elvárásaikat.

A szexuálisan hiperaktivált egyén igyekszik kerülni azt, hogy túl közel kerüljön másokhoz, az önös érdekeit felsőbbrendűnek tekinti a társas célokkal szemben. Ugyanakkor akármennyire is csak alkalmi szexuális kapcsolatokba megy bele, és törekszik elkerülni az intim kapcsolódások kialakulását, önértékelése függ az interperszonális tapasztalataitól. Az egyszerre féktelen, az intimitást megnehezítő viselkedésével sokszor elriaszt magától másokat, sikertelenséget él meg a kapcsolataiban, így a szorongása fennmarad, sőt akár erősödhet is, ami pedig újabb túlzott szexuális aktivitáshoz vezethet. Ez a szorongás a meghatározó a cselekedeteiben, amiben hasonlít a szorongóan kötődő egyén viselkedéséhez ([Birnbbaum és Reis, 2019](#)). Esetében a szexuális aktus elsősorban nem a kapcsolati kötődés erősítésére szolgál, hanem különböző egyéni célok elérését biztosítja, ami lehet valamilyen tárgyi cél vagy egy-egy saját problémával való megküzdés.

A szexuálisan deaktivált egyének nehezen bíznak meg másokban, ugyanakkor önértékelésük fontos részét képezik a másokkal való interakcióikból származó tapasztalataik. Mivel bizalmatlanságuk miatt távolságtartóan viszonyulnak másokhoz, a romantikus kapcsolatukban kevesebb közelséget és intimitást élnek át, így kevésbé pozitív élményeket fognak társítani az interperszonális kapcsolataikhoz. Emiatt nemcsak másokhoz, de önmagukhoz is ambivalensen viszonyulnak, önértékelésük ingadozó. A szexuálisan deaktivált személyek a szexuális aktust nem használják sem céljaik elérésére, sem kapcsolataik elmélyítésére, hiszen számukra ez egy kerülendő tevékenység, mert nem kapcsolódik az öröm érzéséhez ([Szepsenwol és mtsai, 2013](#)). Viselkedésükben hasonlítanak az elkerülő módon kötődő egyének működéséhez ([Birnbbaum és Reis, 2019](#)).

Összességében azt láthatjuk, hogy a szexuális tevékenységgel kapcsolatos sikertelenség és a belső szorongás fontos részét képezi az interperszonális helyzetek kezelésének a mindennapi életben. Szoros összefüggés van ugyanis aközött, hogy egy személy mennyire képes bizalommal, nyitottan fordulni mások felé és így tartalmaz, sikeres kapcsolódásokat kialakítani embertársaival. A szexualitással kapcsolatos szorongás és félelem a társas életben egy féket képez az egyén viselkedésében, és az emiatt átélt kudarcok tovább erősítik ezt a kellemetlen érzést, egy ördögi körbe behúzáva az egyént. A másokkal kapcsolatos bizalom kiépítésével, illetve az önértékelés külső tényezőktől való függetlenítésével mutatkozik elsősorban kiút ebből a kellemetlen érzéseket és tapasztalatokat tartalmazó rendszerből.

KORLÁTOK ÉS JÖVŐBELI IRÁNYVONALAK

A pontosabb eredmények érdekében nagyobb elemszámú mintára lenne szükség a jövőben. Továbbá a jelen kutatásban ismertetett kérdőív alapján egy alaposabban megfogalmazott mérőeszköz kialakítása is megkísérelhető. Tisztázni kellene ugyanis, hogy az állítások a szexuális motiváció mely aspektusára utalnak: vágyra, viselkedésre vagy attitűdre.

Mivel kutatásunk a pszichológiai alap kutatás kategóriájába tartozik, megtérülése és társadalmi hasznossága nem közvetlen. A kutatni kívánt témának tudományos jelentősége a Szexuális Rendszer Működése Kérdőív magyar nyelvű validálásában rejlik. Továbbá a vizsgálatból származó ismeretek beépíthetők akár egyéni, akár párokkal folyó tanácsadási, terápiás munkába, illetve új párterápiás módszerek kialakításában is hasznosak lehetnek.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Az első szerző az OTKA K125437 és K143254 számú pályázati támogatásával vett részt a kutatásban. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg (EFOP-3.6.1.-16-2016-00004 – Átfogó fejlesztések a Pécsi Tudományegyetemen az intelligens szakosodás megvalósítása érdekében).

IRODALOM

- Ainsworth, B., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S. N. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Lawrence Erlbaum Associate, Inc.
- Benjamini, Y., & Hochberg, Y. (1995). Controlling the false discovery rate: A practical and powerful approach to multiple testing. *Journal of the Royal Statistical Society: Series B (Methodological)*, 57(1), 289–300. <https://doi.org/10.1111/j.2517-6161.1995.tb02031.x>.
- Bereczkei, T., & Topál, J. (2021). Evolúciós pszichológia – az elmúlt 30 év. *Magyar Pszichológiai Szemle*, 76(1), 243–253. <https://doi.org/10.1556/0016.2021.00023>.
- Birnbaum, G. E. (2010). Bound to interact: The divergent goals and complex interplay of attachment and sex within romantic relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27(2), 245–252. <https://doi.org/10.1177/0265407509360902>.

- Birnbaum, G. E. (2018). The fragile spell of desire: A functional perspective on changes in sexual desire across relationship development. *Personality and Social Psychology Review*, 22(2), 101–127. <https://doi.org/10.1177/1088868317715350>.
- Birnbaum, G. E., Mikulincer, M., Szepeswol, O., Shaver, P. R., & Mizrahi, M. (2014). When sex goes wrong: A behavioral systems perspective on individual differences in sexual attitudes, motives, feelings, and behaviors. *Journal of Personality and Social Psychology*, 106(5), 822–842. <https://doi.org/10.1037/a0036021>.
- Birnbaum, G. E., & Reis, H. T. (2019). Evolved to be connected: The dynamics of attachment and sex over the course of romantic relationships. *Current Opinion in Psychology*, 25, 11–15. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2018.02.005>.
- Birnbaum, G. E., Weisberg, Y. J., & Simpson, J. A. (2011). Desire under attack: Attachment orientations and the effects of relationship threat on sexual motivations. *Journal of Social and Personal Relationships*, 28(4), 448–468. <https://doi.org/10.1177/0265407510381932>.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: Vol. 2. Separation: Anxiety and anger*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss: Vol. 3. Sadness and depression*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1982/1969). *Attachment and loss: Vol. 1. Attachment* (2nd ed.). New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1988). *A secure base: Clinical applications of attachment theory*. London: Routledge.
- Brassard, A., Dupuy, E., Bergeron, S., & Shaver, P. R. (2015). Attachment insecurities and women's sexual function and satisfaction: The mediating roles of sexual self-esteem, sexual anxiety, and sexual assertiveness. *The Journal of Sex Research*, 52(1), 110–119. <https://doi.org/10.1080/00224499.2013.838744>.
- Brennan, K. A., Clark, C. L., & Shaver, P. R. (1998). Self-report measurement of adult attachment: An integrative overview. In J. A. Simpson, & W. S. Rholes (Eds.), *Attachment theory and close relationships* (pp. 46–76). Guilford Press.
- Brennan, K. A., & Shaver, P. R. (1995). Dimensions of adult attachment, affect regulation, and romantic relationship functioning. *Journal of Personality and Social Psychology Bulletin*, 21(3), 267–283. <https://doi.org/10.1177/0146167295213008>.
- Brislin, R. W. (1980). Translation and content analysis of oral and written material. In H. C. Triandis, & J. W. Berry (Eds.), *Handbook of cross-cultural psychology: Methodology* (pp. 389–444). Boston: Allyn and Bacon.
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1992). Alternative ways of assessing model fit. *Sociological Methods and Research*, 21(2), 230–258. <https://doi.org/10.1177/0049124192021002005>.
- Buss, D. M. (2006). Strategies of human mating. *Psychological Topics*, 15, 239–260. <https://hrcak.srce.hr/file/14203>.
- Buss, D. M. (2007). The evolution of human mating. *Acta Psychologica Sinica*, 39, 502–512.
- Buss, D. M., & Schmitt, D. P. (1993). Sexual strategies theory: An evolutionary perspective on human mating. *Psychological Review*, 100(2), 204–232. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.100.2.204>.
- Buss, D. M., & Schmitt, D. P. (2019). Mate preferences and their behavioral manifestations. *Annual Review of Psychology*, 70, 77–110. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010418-103408>.
- Collins, N. L., Guichard, A. C., Ford, M. B., & Feeney, B. C. (2006). Responding to need in intimate relationships: Normative processes and individual differences. In M. Mikulincer, & G. S. Goodman (Eds.), *Dynamics of romantic love: Attachment, caregiving, and sex* (pp. 149–189). The Guilford Press.
- Conroy-Beam, D., Roney, J. R., Lukaszewski, A. W., Buss, D. M., Asao, K., Sorokowska, A. ..., Zupančič, M. (2019). Assortative mating and the evolution of desirability covariation. *Evolution and Human Behavior*, 40(5), 479–491. <https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2019.06.003>.
- Davis, D., Shaver, P. R., & Vernon, M. L. (2004). Attachment style and subjective motivations for sex. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 30, 1076–1090. <https://doi.org/10.1177/0146167204264794>.

- De Graaf, P. M., & Kalmijn, M. (2006). Divorce motives in a period of rising divorce: Evidence from a Dutch life-history survey. *Journal of Family Issues*, 27(4), 483–505. <https://doi.org/10.1177/0192513X05283982>.
- Dewitte, M. (2012). Different perspectives on the sex-attachment link: Towards an emotion-motivational account. *Journal of Sex Research*, 49(2–3), 105–124. <https://doi.org/10.1080/00224499.2011.576351>.
- Diamond, L. M. (2013). Links and distinctions between love and desire. In C. Hazan, & M. Campa (Eds.), *Human bonding* (pp. 226–250). Guilford Press.
- Feeney, J. A., Noller, P., & Hanrahan, M. (1994). Assessing adult attachment. In M. B. Sperling, & W. H. Berman (Eds.), *Attachment in adults: Clinical and developmental perspectives* (pp. 128–155). New York: Guilford Press.
- Feeney, B. C., & Woodhouse, S. S. (2016). Caregiving. In J. Cassidy, & P. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (pp. 827–851). Guilford Press.
- Ferguson, C. J. (2009). An effect size primer: A guide for clinicians and researchers. *Professional Psychology: Research and Practice*, 40, 532–538. <https://doi.org/10.1037/a0015808>.
- Gewirtz-Meydan, A., & Ayalon, L. (2019). Why do older adults have sex? Approach and avoidance sexual motives among older women and men. *The Journal of Sex Research*, 56(7), 870–881. <https://doi.org/10.1080/00224499.2018.1543644>.
- Gewirtz-Meydan, A., & Finzi-Dottan, R. (2018). Sexual satisfaction among couples: The role of attachment orientation and sexual motives. *The Journal of Sex Research*, 55(2), 178–190. <https://doi.org/10.1080/00224499.2016.1276880>.
- Gillath, O., Mikulincer, M., Birnbaum, G. E., & Shaver, P. R. (2008). When sex primes love: Subliminal sexual priming motivates relationship goal pursuit. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 34(8), 1057–1069. <https://doi.org/10.1177/0146167208318141>.
- Hamilton, W. D. (1964). The genetical evolution of social behaviour. II. *Journal of Theoretical Biology*, 7(1), 17–52. [https://doi.org/10.1016/0022-5193\(64\)90039-6](https://doi.org/10.1016/0022-5193(64)90039-6).
- Hámori, E., Dankháziné Hajtman, E., Horváth-Szabó, K., Martos, T., Kézdy, A., & Urbán, S. (2016). A felnőtt kötődés mérése: A Kötődési Stílus Kérdőív (ASQ-H) magyar változata. *Alkalmazott Pszichológia*, 16(3), 119–144. <https://doi.org/10.17627/ALKPSZICH.2016.3.119>.
- Hatfield, E. C., Luckhurst, C., & Rapson, R. L. (2012). A brief history of attempts to measure sexual motives. *Interpersona: An International Journal on Personal Relationships*, 6(2), 138–154. <https://doi.org/10.5964/ijpr.v6i2.96>.
- Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511–524. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.52.3.511>.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1998). Fit indices in covariance structure modeling: Sensitivity to underparameterized model misspecification. *Psychological Methods*, 3(4), 424–453. <https://doi.org/10.1037/1082-989X.3.4.424>.
- Impett, E. A., Gordon, A. M., & Strachman, A. (2008). Attachment and daily sexual goals: A study of dating couples. *Personal Relationships*, 15(3), 375–390. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2008.00204.x>.
- Impett, E. A., & Peplau, L. A. (2002). Why some women consent to unwanted sex with a dating partner: Insights from attachment theory. *Psychology of Women Quarterly*, 26(4), 360–370. <https://doi.org/10.1111/1471-6402.t01-1-00075>.
- Láng, A., Cooper, E. B., & Meskó, N. (2020). The relationship between dimensions of adult attachment and motivation for faking orgasm in women. *The Journal of Sex Research*, 57(3), 278–284. <https://doi.org/10.1080/00224499.2018.1525333>.
- Li, C. H. (2016). The performance of ML, DWLS, and ULS estimation with robust corrections in structural equation models with ordinal variables. *Psychological Methods*, 21(3), 369–387. <https://doi.org/10.1037/met0000093>.

- Meskó, N., Gyuris, P., Putz, Á., Kocsor, F., & Bereczkei, T. (2022). Evolúciós pszichológia: Miért és hogyan tanítjuk? *Magyar Pszichológiai Szemle*, 77(3), 445–460. <https://doi.org/10.1556/0016.2022.00033>.
- Meskó, N., Szatmári, D., & Láng, A. (2016). Miért szexelnek az emberek? – újratöltve a szexuális motiváció kérdőív magyar adaptációjának rövid változata (YSEX?-HSF). *Magyar Pszichológiai Szemle*, 71(4), 629–675. <https://doi.org/10.1556/0016.2016.71.4.3>.
- Meskó, N., Zsidó, A. N., Láng, A., & Karádi, K. (2021). Sex and relationship differences on the short love attitude Scale: Insights from the Hungarian adaptation. *Sexuality & Culture*, 25, 1249–1272. <https://doi.org/10.1007/s12119-021-09830-z>.
- Meston, C. M., & Buss, D. M. (2007). Why humans have sex. *Archives of Sexual Behavior*, 36(4), 477–507. <https://doi.org/10.1007/s10508-007-9175-2>.
- Meston, C. M., & Stanton, A. M. (2017). Recent findings on women's motives for engaging in sexual activity. *Current Sexual Health Reports*, 9(3), 128–135. <https://doi.org/10.1007/s11930-017-0114-5>.
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2007). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change*. Guilford Press.
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2012). Attachment theory expanded: A behavioral systems approach. In K. Deaux, & M. Snyder (Eds.), *Oxford handbook of personality and social psychology* (pp. 467–492). New York: Oxford University Press.
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2015). The psychological effects of the contextual activation of security-enhancing mental representations in adulthood. *Current Opinion in Psychology*, 1, 18–21. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2015.01.008>.
- Mikulincer, M., & Shaver, P. (2016). *Attachment in Adulthood. Structure, Dynamics, and Change (2nd edition)*. Guilford Press.
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2019). A behavioral systems approach to romantic love relationships: Attachment, caregiving, and sex. In R. J. Sternberg, & K. Sternberg (Eds.), *The new psychology of love* (pp. 259–279). Cambridge University Press.
- Péloquin, K., Brassard, A., Delisle, G., & Bédard, M. M. (2013). Integrating the attachment, caregiving, and sexual systems into the understanding of sexual satisfaction. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue Canadienne des Sciences du Comportement*, 45(3), 185–195. <https://doi.org/10.1037/a0033514>.
- Schachner, D. A., & Shaver, P. R. (2004). Attachment dimensions and sexual motives. *Personal Relationships*, 11, 179–195. <https://doi.org/10.1111/pere.2004.11.issue-2>.
- Schmitt, D. P. (2005). Fundamentals of human mating strategies. In D. M. Buss (Ed.), *The evolutionary psychology handbook* (pp. 258–291). New York: Wiley. <https://doi.org/10.1002/9780470939376.ch9>.
- Shaver, P. R., & Mikulincer, M. (2006). A behavioral systems approach to romantic love relationships: Attachment, caregiving, and sex. In R. J. Sternberg, & K. Weis (Eds.), *The new psychology of love* (pp. 35–64). New Haven, CT: Yale University Press.
- Shaver, P. R., Mikulincer, M., & Shemesh-Iron, M. (2010). A behavioral-systems perspective on prosocial behavior. In M. Mikulincer, & P. R. Shaver (Eds.), *Prosocial motives, emotions, and behavior: The better angels of our nature* (pp. 73–91). American Psychological Association.
- Szepešwol, O., Mikulincer, M., & Birnbaum, G. E. (2013). Misguided attraction: The contribution of normative and individual-differences components of the sexual system to mating preferences. *Journal of Research in Personality*, 47(3), 196–200. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jrp.2013.01.002>.
- Tracy, J. L., Shaver, P. R., Albino, A. W., & Cooper, M. L. (2003). Attachment styles and adolescent sexuality. In P. Florsheim (Ed.), *Adolescent romantic relations and sexual behavior: Theory, research, and practical implications* (pp. 137–159). Erlbaum Associate Inc.
- Trivers, R. (1972). Parental investment and sexual selection. In B. Campbell (Ed.), *Sexual selection and the descent of man* (pp. 136–179). New York: Aldine de Gruyter.

- Udokang, N. E., & Udom, U. G. (2022). Sexual dysfunction in undergraduates. Scholars. *Journal of Applied Medical Sciences*, 5, 660-672. <https://doi.org/10.36347/sjams.2022.v10i05.001>.
- Walter, K. V., Conroy-Beam, D., Buss, D. M., Asao, K., Sorokowska, A., Sorokowski, P. ..., Zupančič, M. (2021). Sex differences in human mate preferences vary across sex ratios. *Proceedings of the Royal Society B*, 288, 20211115. <https://doi.org/10.1098/rspb.2021.1115>.
- Walter, K. V., Conroy-Beam, D., Buss, D. M., Asao, K., Sorokowska, A., Sorokowski, P., & Zupančič, M. (2020). Sex differences in mate preferences across 45 countries: A large-scale replication. *Psychological Science*. <https://doi.org/10.1177/0956797620904154>.
- Wei, M., Russell, D. W., Mallinckrodt, B., & Vogel, D. L. (2007). The Experiences in Close relationship Scale (ECR)-short form: Reliability, validity, and factor structure. *Journal of Personality Assessment*, 88(2), 187-204. <https://doi.org/10.1080/00223890701268041>.
- World Health Organization (2001). *International classification of functioning, disability and health : ICF* World Health Organization. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/42407>.

1. melléklet

A használatra javasolt modell faktortöltései

Faktortöltések							
Faktor	Tétel	Estimate	Std. Error	z-érték	p-érték	95%-os megbízhatósági intervallum	
						Alsó	Felső
Hiperaktiváció	ssfs.02	1,448	0,058	24,999	<0,001	1,334	1,561
	ssfs.04	1,469	0,059	24,912	<0,001	1,353	1,584
	ssfs.06	1,116	0,056	19,919	<0,001	1,006	1,225
	ssfs.08	1,386	0,056	24,657	<0,001	1,276	1,496
	ssfs.10	0,592	0,053	11,183	<0,001	0,489	0,696
	ssfs.14	1,037	0,054	19,304	<0,001	0,932	1,142
	ssfs.16	1,430	0,058	24,615	<0,001	1,316	1,544
	ssfs.20	1,262	0,058	21,826	<0,001	1,149	1,375
	ssfs.22	1,529	0,058	26,324	<0,001	1,415	1,642
Deaktiváció	ssfs.01r	0,739	0,044	16,965	<0,001	0,654	0,824
	ssfs.03	1,167	0,056	20,816	<0,001	1,057	1,277
	ssfs.05r	0,332	0,053	6,222	<0,001	0,227	0,436
	ssfs.07r	0,469	0,053	8,793	<0,001	0,364	0,573
	ssfs.09	1,201	0,055	21,836	<0,001	1,093	1,308
	ssfs.11	1,058	0,055	19,371	<0,001	0,951	1,165
	ssfs.13	0,749	0,045	16,601	<0,001	0,661	0,838
	ssfs.15	0,817	0,057	14,439	<0,001	0,706	0,928
	ssfs.19	1,099	0,059	18,502	<0,001	0,983	1,216
	ssfs.21r	0,639	0,041	15,749	<0,001	0,559	0,719
	ssfs.23	0,478	0,040	11,973	<0,001	0,400	0,557

2. melléklet

A szexuális rendszer működése kérdőív (SSFS)

A következő állítások arra vonatkoznak, hogy Ön miként észleli önmagát szexuális tevékenység közben. Bennünket az érdekel, hogy általában milyen a tapasztalata a szexuális tevékenységgel kapcsolatban, nem pedig az, hogy mi történik aktuálisan az Ön szexuális életében. Kérjük, olvasson el minden egyes állítást, és jelezze, hogy milyen mértékben ért egyet velük, ehhez pedig használja a következő skálát: 1–2–3–4–5–6–7 (1 = egyáltalán nem, 7 = teljesen).

1. Gond nélkül tudok a partnerem szexuális igényeire reagálni.
2. Aggódok amiatt, hogy nem vagyok „elég jó” az ágyban.
3. Gyakran nehézséget okoz, hogy élvezetet találjak a szexuális tevékenységben.
4. Szexuális tevékenység közben aggódom a szexuális „teljesítményem” miatt.
5. Nem okoz gondot számomra megvitatni szexszel kapcsolatos kérdéseket vagy beszélni a szexről.
6. Tartok tőle, hogy mások nem vonzódnak hozzám, és nem akarnak szexelni velem.
7. Nem jelent gondot számomra felfedezni a szexualitásomat és nyitottnak lenni az új szexuális tapasztalatokra.
8. Sok megnyugtatóra van szükségem a szexuális teljesítményemmel kapcsolatban.
9. Nehézséget jelent, hogy kellemesen érezzem magam szex közben.
10. Ha nem tudom elérni, hogy a másik vágyjon rám, és szexelni akarjon velem, csalódott és dühös leszek.
11. Szex közben néha kívülállóknak és érdektelennek érzem magam.
12. Amikor egy ideig nem szexelek, nyugtalanul és bizonytalanul kezdem érezni magam.
13. Rendszerint csak akkor szexelek, amikor a partnerem nagyon akarja, vagy nyomást gyakorol rám.
14. Amikor nem teljesítek jól szexuálisan, igazán rosszul érzem magam.
15. A szexelés nálam nem tartozik a legfontosabb dolgok közé.
16. Közösülés közben sokat aggódom amiatt, hogy a partnerem mit gondol és érez.
17. A szexszel kapcsolatos gondolatok nem különösebben izgatnak vagy érdekelnek.
18. Rendkívül fontos nekem, hogy szexuálisan kívánatos legyek.
19. Néha a szex olyan nyűgöt jelent számomra, mint egy felesleges kellemetlenség.
20. Gyakori és sok megnyugtatóra van szükségem, hogy valaki vágyik rám, és szexelni akar velem.
21. Élvezem a szexet.
22. Szex közben aggódom amiatt, hogy csalódást okozok a partneremnek.
23. A szexre gondolni számomra közömbös dolog.
24. A szex iránti vágyam gyakran erősebb, mint a partneremé.

Kiértékelési információ:

Az 1, 5, 7 és 21 tételek fordított kódolásúak.

Eredeti verzió:

Hiperaktiváció: 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24.

Deaktiváció: 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23.

Általunk javasolt verzió:

Hiperaktiváció: 2, 4, 6, 8, 10, 14, 16, 20, 22.

Deaktiváció: 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 19, 21, 23.

Fill-in (töltő) tételek: 12, 17, 18, 24.

Hungarian version of the Sexual System Functioning Scale (SSFS)

Norbert Meskó and Fanni Öry

Theoretical background: Bowlby (1982) describes behavioral systems as universal, innate motivational systems that have evolved through natural selection and that serve specific evolutionary goals to increase the chance of survival and/or reproduction. Behavioral systems are activated in the presence of some contextual trigger and initiate behavioral and mental sequences aimed at achieving system-specific goals. The human mind comprises a number of behavioral systems that mediate instinctual behaviors in functionally distinct domains such as attachment, care, sexuality. According to this approach, the psychology of human mate choice is governed by separate behavioral systems responsible for sexual behavior. *The aim of the research* is to prepare the psychometric analysis and validation of the Hungarian version of the Sexual System Functioning Scale (SSFS; Birnbaum et al., 2014). *Method:* 297 participants (170 women, 127 men, mean age: 29.1 years; SD = 9.34 years) completed our online questionnaire package (SSFS, ECR-S, ASQ-H, YSEX?-HSF). *Results:* Our results show that the instrument translated into Hungarian fit into the same dual structure as in the American version. The factor structure defined in the original version can be applied to the Hungarian version with slight modifications. Sexual Hyperactivation as measured by the SSFS is positively correlated with the Relationship Importance, Ambivalence and Self-Actualization scales of the ASQ-H, but negatively correlated with Security, and positively correlated with the YSEX?-HSF Personal Goal Attainment and Sex as Coping scales and the ECR-S Anxiety and Avoidance scales. Sexual Deactivation as measured by the SSFS is positively correlated with the ASQ-H scales Relationship Importance and Ambivalence, but negatively correlated with Security, but shows no meaningful strength of association with either Sexual Motivation or Close Relationship Experiences. *Conclusions:* The SSFS is a reliable instrument in Hungarian language research. Thus, failure and internal distress related to sexual activity are an important part of coping with interpersonal situations in everyday life.

KEYWORDS

sexual system functioning, Hungarian version, questionnaire validation

Open Access. A cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje és az esetlegesen végrehajtott módosítások feltüntetésre kerülnek. (SID_1)

